

Rola europejskich czasopism narodowych w edukacji

The role of European national journals in education

Peter Mills¹, Adam Timmis², Kurt Huber, Hugo Ector³, Patrizio Lancellotti, Izet Masic, Mario Ivanusa, Loizos Antoniadis, Michael Aschermann, Jørgen Videbæk, Aleksandras Laucevičius, Pirjo Mustonen, Jean-Yves Artigou, Panos Vardas⁴, Christodoulos Stefanadis, Massimo Chiariello, Leonardo Bolognese, Giuseppe Ambrosio⁵, Ernst E. van der Wall, Piotr Kułakowski⁶, Fausto J. Pinto⁷, Eduard Apetrei, Rafael G. Oganov, Gabriel Kamensky, Thomas F. Lüscher, René Lerch, Habib Haouala, Vedat Sansoy, Valentin Shumakov, Carlos Daniel Tajer*, Chu-Pak Lau*, Manlio Márquez*, Rungroj Krittayaphong*, Kaduo Arai*, Fernando Alfonso⁸

Redaktorzy Narodowych Czasopism Kardiologicznych* Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (ESC), Redaktorzy Czasopism Kardiologicznych Zrzeszonych z ESC (zob. pełną afiliację w załączniku)

¹ Redaktor ds. edukacji, *Heart*, Wielka Brytania

Grupa Robocza Klubu Redaktorów:

² Redaktor naczelny, *Heart*, Wielka Brytania

³ Redaktor naczelny, *Acta Cardiologica*, Belgia

⁴ Redaktor naczelny, *Hellenic Journal of Cardiology*, Grecja

⁵ Redaktor naczelny, *Gionale Italiano di Cardiologia*, Włochy

⁶ Redaktor naczelny, *Kardiologia Polska*, Polska

⁷ Redaktor naczelny, *Revista Portuguesa de Cardiologia*, Portugalia

⁸ Redaktor naczelny, *Revista Española de Cardiología*, Hiszpania, przewodniczący Grupy Roboczej

Kardiol Pol 2009; 67: 1320-1323

Niniejszy dokument zostanie równocześnie opublikowany we wszystkich czasopismach poświęconych chorobom układu krążenia wydawanych przez narodowe towarzystwa kardiologiczne w Europie oraz towarzystwa zrzeszone z Europejskim Towarzystwem Kardiologicznym (ESC), które wyraziły zgodę na publikację.

Klub Redaktorów Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (*European Society of Cardiology*, ESC) określił swoje zadanie w oświadczeniu opublikowanym w europejskich czasopismach kardiologicznych w 2008 r. [1]. Obecnie Klub rozważa sposoby zwiększenia wpływu jego publikacji na edukację podyplomową.

Kontynuowanie nauki w ciągu całego życia zawodowego przez kardiologów jest koniecznością. Co więcej, potrzebę ciągłej edukacji podkreślał już Hipokrates, na długo zanim opowiedzieli się za nią teoretycy kształcenia medycznego oraz wydziały *public relations*. *Ars longa, vita brevis* jest tacińskim przekładem Hipokratesowego twierdzenia, że lekarz musi kontynuować naukę sztuki medyc-

nej przez całe życie zawodowe. W średniowieczu w sercu uniwersytetów położono podwaliny współczesnej, etycznej praktyki medycznej. Długoterminowa przyszłość profesji medycznej opierała się na uczeniu się i wiedzy, a nie na dostarczaniu niesprawdzonych naukowo medykamentów.

W jaki sposób współczesny redaktor narodowego czasopisma kardiologicznego, pochylony nad monitorem komputera, jest powiązany ze swoim średniowiecznym poprzednikiem, opatem odpowiedzialnym za bibliotekę uniwersytecką, wybierającym książki do działalności naukowej? Najbardziej oczywistą różnicą jest naturalnie to, że Internet zapewnia współczesnym autorom łatwy dostęp do redaktora, więc musi on ocenić dużo więcej dokumentów niż jego poprzednik. Wyśitek ten jest jednakże potencjalnie bardzo cenny, gdyż pozwala redaktorowi na gromadzenie aktualnych wiadomości o tym, którzy autorzy posiadają wiedzę na temat chorób układu krążenia oraz potrafią przekazywać tę wiedzę w sposób autorytatywny lekarzom, którzy pragną się uczyć.

Jakie są cechy charakterystyczne lekarzy, którzy pragną się uczyć? Jako dorośli preferują samokształcenie, roz-

Adres do korespondencji:

Adam Timmis MD, Dept. Cardiology, London Chest Hospital, Bonner Road, London E2 9JX, United Kingdom, email: adamtimmis@mac.com

- autorzy uznani na całym świecie
- ujawnianie konfliktu interesów
- brak reklam w artykule
- zapewnienie obiektywnego instrumentu oceny (ankiety wielokrotnego wyboru)
- oparty na stronach internetowych system zapewniania świadectwa CME, jeżeli odpowiedziało się prawidłowo na $\geq 60\%$ pytań

Rycina 1. Zwiąże kryteria EBAC do akredytacji artykułów CME

A) Obecnie publikowane artykuły

- 84% czasopism publikuje artykuły wstępne (63% recenzowane)
- 92% czasopism publikuje artykuły przeglądowe (83% recenzowane)
- 82% czasopism publikuje suplementy (62% recenzowane)

B) Wytuczne praktyki klinicznej

- w 79% czasopism publikowane są wytuczne praktyki klinicznej
 - 67% – krajowe wytuczne praktyki klinicznej
 - 73% – wytuczne praktyki klinicznej ESC:
 - 50% przetłumaczono na języki narodowe
 - 36% przetłumaczono na język angielski
 - 14% przetłumaczono na języki narodowe i na język angielski

C) Ustawiczne Kształcenie Medyczne (CME)

- w 42% czasopism prowadzone są programy CME
- 32% czasopism otrzymuje narodowe punkty kredytowe CME
- 76% czasopism byłoby zainteresowanych otrzymywaniem punktów kredytowych CME towarzystw kardiologicznych w Europie

D) Zainteresowanie dodatkowymi materiałami szkoleniowymi

- 92% redaktorów czasopism zainteresowanych jest wspólnymi artykułami szkoleniowymi ESC
- 92% redaktorów czasopism zainteresowanych jest sporadycznymi publikacjami materiałów szkoleniowych, bezpośrednio przygotowywanymi przez ESC
- 71% redaktorów czasopism uważa, że materiały szkoleniowe nie muszą być odrębne dla danego kraju
- 82% redaktorów czasopism sądzi, że należy kierować się zarówno ku edukacji przeddyplomowej, jak i podyplomowej

Rycina 2. Wyniki ankiety dotyczącej spraw edukacyjnych przeprowadzonej wśród redakcji czasopism poświęconych chorobom układu krążenia wydawanych przez narodowe towarzystwa kardiologiczne w Europie

poznają własne potrzeby dotyczące kształcenia, opracowują cele nauki, rozpoznają zasoby, aby osiągnąć te cele i ocenić swoją wiedzę [2]. Czasopisma medyczne dostarczają gotowych zasobów do osiągnięcia celów samokształcenia, szczególnie poprzez komentarze i artykuły przeglądowe, aczkolwiek wartość zasobu zależy głównie od jakości treści, która z kolei zależy od trzech czynników:

1. *Wyboru tematu:* najlepiej, gdyby wynikał z programu nauczania, ponieważ podstawowy program nauczania ESC

został zaprojektowany w celu zapewnienia struktury do kontynuacji kształcenia medycznego większości europejskich kardiologów. Należy podejmować zarówno tematykę główną, jak i bardziej marginesową (aby zapewnić wszechstronną edukację), ponieważ istnieje potrzeba przekazywania najnowszych informacji, szczególnie w dziedzinach, w których najszybciej następują nowe odkrycia.

2. *Wyboru autora:* redaktorzy mają niekwestionowane prawo wyboru spośród aktywnych autorów tych najlepszych, którzy mogą kształcić innych dzięki swojej specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności pisania. Zrozumiała prezentacja musi być sprzężona z dyscypliną intelektualną, aby poprzeć twierdzenia dowodami wywodzącymi się z krytycznej oceny odpowiedniej literatury.

3. *Prezentacji:* powinna ukierunkowywać czytelnika. Służą temu logiczna struktura treści, odpowiednie ilustracje, podsumowania oraz bibliografie adnotowane, pozwalające czytelnikowi dotrzeć do materiału źródłowego.

Dorośli, którzy pragną się uczyć, wymagają od czasopism medycznych więcej niż tylko wysokiej jakości komentarzy i artykułów poglądowych. Oczekują także pouczającego przekazania informacji przez organizacje akredytujące, co pozwala umocnić wiedzę i zdobyć punkty kredytowe Ustawicznego Kształcenia Medycznego (*Continuous Medical Education*, CME), czego w wielu krajach wymaga się od praktykujących lekarzy. Na przykład *European Board for Accreditation in Cardiology* (EBAC) wymaga od kardiologów zebrania w ciągu 5 lat minimum 250 pkt kredytowych CME, z czego 125 pkt musi być „zewnętrznymi punktami kredytowymi CME” z oficjalnie zaplanowanych działań zewnętrznych, włączając w to artykuły edukacyjne [3]. Polityka akredytacyjna EBAC dla artykułów CME została podsumowana na Rycinie 1., zawiera ona wymóg „obiektywnego instrumentu oceny” i zaleca użycie ankiety wielokrotnego wyboru udostępnionej *on-line*. Artykuły zawierające ok. 3500 słów i 6 pytań wielokrotnego wyboru są traktowane jako odpowiednik 1 godz. działalności edukacyjnej i zapewniają 1 pkt kredytowy CME.

Prawie wszystkie narodowe europejskie czasopisma kardiologiczne publikują wysokiej jakości artykuły poglądowe [4–7] (Rycina 2.). *Heart*, międzynarodowe czasopismo kardiologiczne z siedzibą w Wielkiej Brytanii, od 10 lat jest liderem w dziedzinie edukacji opartej na czasopismach [8] i obecnie zamieszcza > 95% artykułów edukacyjnych, dzięki którym można uzyskać punkty kredytowe CME na stronie internetowej EBAC. Jego dział edukacyjny funkcjonuje częściowo niezależnie w obrębie czasopisma, pod kierownictwem oddanego redaktora i zespołu doradców – specjalistów. Dostęp do „Education in Heart” poprzez strony internetowe Heart i ESC [9, 10] jest nieograniczony, a zawarte w nim artykuły mają największą liczbę pobrań spośród wszystkich prac w czasopiśmie, systematycznie pojawiają się w pierwszej dziesiątce pobrań ze stron www w 2008 r. [11–15]. Wysokiej jakości materiały edukacyjne, zapewniające miejscowe punkty kredytowe CME, są również dostęp-

ne w innych narodowych czasopismach kardiologicznych [16–17] (Rycina 2.). Klub Redaktorów daje obecnie prawdziwą okazję narodowym czasopismom kardiologicznym Europy poszerzenia tych edukacyjnych inicjatyw.

Podzespół Klubu Redaktorów opracował i rozesłał do redaktorów czasopism wydawanych przez narodowe towarzystwa kardiologiczne w Europie 20-punktową ankietę. Ostatecznie uzyskał dane z 38 czasopism, w tym z 33 czasopism towarzystw narodowych (77% odpowiedzi) oraz z 5 czasopism towarzystw zrzeszonych.

Piśmiennictwo

- Alfonso F, Ambrosio G, Pinto FJ, et al. European National Society cardiovascular journals. Background, Rationale and Mission Statement of the 'Editors' Club' (Task Force of the European Society of Cardiology). *Heart* 2008; 94: e19.
- Kaufman DM. ABC of learning and teaching in medicine: Applying educational theory in practice. *BMJ* 2003; 326: 213-6.
- European Board for Accreditation in Cardiology. <http://www.ebac-cme.org/index.php> (accessed 18/9/09).
- Ramos PM, Martínez VB, Granado JQ, Juanatey JR. Advances in hypertension and diabetes in 2007. *Rev Esp Cardiol* 2008; 61 (Suppl. 1): 58-71.
- Selton-Suty C, Juilliere Y. Non-invasive investigations of the right heart: How and why? *Arch Cardiovasc Dis* 2009; 102: 219-32.
- Maas AH, Franke HR. Women's health in menopause with a focus on hypertension. *Neth Heart J* 2009; 17: 68-72.
- Stefanatu A. Smoking cessation in cardiovascular patients. *Hellenic J Cardiol* 2008; 49: 422-31.
- Timmis AD. Education in Heart: 10th anniversary. *Heart* 2009; 95: 1555.
- Heart. <http://heart.bmj.com> (accessed 18/9/09)
- European Society of Cardiology. <http://www.escardio.org/membership/national-societies/Pages/journals.aspx>
- Peter R, Cox A, Evans M. Management of diabetes in cardiovascular patients. *Heart* 2008; 94: 369-75.
- Grayburn PA. How to measure severity of mitral regurgitation. *Heart* 2008; 94: 376-83.
- Konstantinides SV. Acute pulmonary embolism revisited. *Heart* 2008; 94: 795-802.
- Wu AH. Cardiotoxic drugs: clinical monitoring and decision making. *Heart* 2008; 94: 1503-9.
- Jukema JW, Bergheanu SC. Statins: established indications and controversial subgroups. *Heart* 2008; 94: 1656-62.
- Cruz-González I, Solís J, Inglessis-Azuaje I, Palacios IF. Patent foramen ovale: current state of the art. *Rev Esp Cardiol* 2008; 61: 738-51.
- Badimon L, Vilahur G. Coronary atherothrombotic disease: progress in antiplatelet therapy. *Rev Esp Cardiol* 2008; 61: 501-13.

Załącznik

Nazwy czasopism (w porządku alfabetycznym wg kraju pochodzenia) oraz członkowie Klubu Redaktorów (redaktorzy naczelni)

Nazwa towarzystwa narodowego	Czasopismo towarzystwa narodowego	Redaktor naczelny
Austrian Society of Cardiology	Journal für Kardiologie*	Kurt Huber
Belgian Society of Cardiology	Acta Cardiologica	Hugo Ector, Patrizio Lancellotti
Association of Cardiologists of Bosnia and Herzegovina	Medicinski Arhiv	Izet Masic
Croatian Cardiac Society	Kardio List	Mario Ivanusa
Cyprus Society of Cardiology	Cyprus Heart Journal	Loizos Antoniadis
Czech Society of Cardiology	Cor et Vasa	Michael Aschermann
Danish Society of Cardiology	Cardiologisk Forum	Jørgen Videbæk
Estonian Society of Cardiology	Seminars in Cardiovascular Medicine**	Aleksandras Laucevičius
Finnish Cardiac Society	Sydänääni (Heart Beat)	Pirjo Mustonen
French Society of Cardiology	Archives of Cardiovascular Diseases Archives des maladies du cœur et des vaisseaux Pratique	Ariel Cohen Jean-Yves Artigou
Hellenic Cardiological Society	Hellenic Journal of Cardiology	Panos Vardas Christodoulos Stefanadis
Italian Federation of Cardiology	Journal of Cardiovascular Medicine Giornale Italiano Di Cardiologia	Massimo Chiariello Leonardo Bolognese
Latvian Society of Cardiology	Seminars in Cardiovascular Medicine**	Aleksandras Laucevičius

Lithuanian Society of Cardiology	Seminars in Cardiovascular Medicine**	Aleksandras Laucevičius
Netherlands Society of Cardiology	Netherlands Heart Journal	Ernst E. van der Wall
Polish Cardiac Society	Kardiologia Polska	Piotr Kułakowski
Portuguese Society of Cardiology	Revista Portuguesa de Cardiologia	Fausto J. Pinto
Romanian Society of Cardiology	Revista Română de Cardiologie	Eduard Apetrei
Russia Fed Society of Cardiology	Cardiovascular Therapy and Prevention	Rafael G. Oganov
Slovak Society of Cardiology	Kardiológia	Gabriel Kamensky
Spanish Society of Cardiology	Revista Española de Cardiología	Fernando Alfonso
Swiss Society of Cardiology	Kardiovaskuläre Medizin Médecine Cardiovasculaire	Thomas F. Lüscher René Lerch
Tunisian Society of Cardiology	Cardiologie Tunisienne	Habib Haouala
Turkish Society of Cardiology	Archives of the Turkish Society of Cardiology	Vedat Sansoy
Ukrainian Association of Cardiology	Ukrainian Journal of Cardiology	Valentin Shumakov
British Cardiovascular Society	Heart	Adam Timmis

* Nie jest to oficjalne czasopismo towarzystwa narodowego, ale główne czasopismo kardiologiczne w Austrii

** Wspólne czasopismo krajów nadbałtyckich

Nazwa towarzystwa zrzeszonego	Czasopismo towarzystwa zrzeszonego	Redaktor naczelny
Argentine Society of Cardiology	Revista Argentina de Cardiologia	Carlos Daniel Tajer
Hong Kong College of Cardiology	Journal of the Hong Kong College of Cardiology	Chu-Pak Lau
Mexican Society of Cardiology	Archivos de Cardiología de México	Manlio Márquez
Heart Association of Thailand	Thai Heart Journal	Rungroj Kittayaphong
Venezuelan Society of Cardiology	Avances Cardiológicos	Kaduo Arai